

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

SPIS TREŚCI

WSTEP.....	3
I. Podsumowanie realizacji założeń Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w latach 2018-2020.....	5
II. Organizacja Pieczy Zastępczej w Powiecie.....	8
1. Zadania Powiatu.....	8
2. Formy pieczy zastępczej.....	10
3. Zadania Organizatora rodzinnej Pieczy zastępczej.....	10
4. Zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.....	12
III. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w Powiecie Bialskim.....	14
1. Specyfika Powiatu i występujących problemów społecznych.....	14
2. Rodzinna piecza zastępcza.....	15
3. Instytucjonalna piecza zastępcza.....	17
4. Zasoby instytucjonalne wspierające rozwój pieczy zastępczej.....	19
IV. Realizacja Programu.....	22
1. Cele i zadania Programu	24
2. Limit rodzin zawodowych na lata 2021-2023.....	27
3. Beneficjenci Programu.....	29
4. Realizatorzy i Partnerzy Programu.....	29
5. Miejsce i czas realizacji.....	30
6. Zasady finansowania Programu.....	30
V. Ewaluacja i monitoring Programu.....	30
PODSUMOWANIE.....	31

WSTĘP

System opieki nad dzieckiem i rodziną funkcjonuje w oparciu o diagnozę środowiska i konsultację zarówno z instytucjami, placówkami jak też organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 dla Powiatu Bialskiego został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Jest zgodny z ogólną koncepcją programu opracowanego w tym zakresie na poziomie województwa oraz kierunkami polityki prorodzinnej, a także wypracowanymi już i obowiązującymi standardami w zakresie pomocy rodzinie i dziecku obowiązującymi w Unii Europejskiej. Jest również kolejnym etapem działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

W 2012r. powstał Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014. Kolejne jego wersje obejmowały lata 2015 – 2017, oraz 2018-2020.

W 2014r. została przyjęta Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2022. Jednym z jej integralnych elementów jest rozwój opieki nad dzieckiem i rodziną.

Obecny program obejmuje lata 2021 - 2023 i jest kontynuacją poprzedniego.

Budowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej oraz tworzenie kompleksowego systemu opieki nad dzieckiem powinno zawierać takie cele jak:

- 1) wczesna profilaktyka poprzez rozwój poradnictwa i terapii rodzin dysfunkcyjnych,
- 2) tworzenie placówek wsparcia dziennego np. świetlic terapeutycznych, środowiskowych, ośrodków interwencji kryzysowej itp.,
- 3) wspieranie rodzin i pomoc w rozwiązywaniu ich problemów,
- 4) tworzenie zastępczej opieki rodzinnej poprzez powoływanie profesjonalnych rodzin zastępczych.

W systemie prorodzinnej profilaktyki i opieki nad dzieckiem należy docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Nie należy jednak jej w tej funkcji wyręczać, tylko wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

W sprawnym lokalnym systemie prorodzinnym większość dzieci nie powinno wychowywać się poza rodziną. Dlatego należy podjąć pracę z rodzinami biologicznymi, aby ich dzieci pozostające w pieczy zastępczej, jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego.

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych należy udzielić pomocy w formie:

- 1) poradnictwa rodzinnego,
- 2) terapii rodzinnej,
- 3) pracy socjalnej.

I. PODSUMOWANIE REALIZACJI ZAŁOŻEŃ POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTPCZEJ W LATACH 2018-2020.

W ramach poprzedniego programu, który obejmował lata 2018 – 2020 zgodnie ze wskaźnikami zrealizowano m.in.:

1. Od 1 maja 2018 r. do 30 czerwca 2020r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej realizowało projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne, Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne pn.: ***Rozwój i upowszechnianie rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie bialskim.***

Celem projektu był rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez objęcie kompleksowym wsparciem 82 rodzin zastępczych, 220 wychowanków pieczy zastępczej z terenu Powiatu Bialskiego a także poprzez podniesienie i rozszerzenie kwalifikacji zawodowych 6 koordynatorów pieczy zastępczej.

W ramach projektu realizowane były 3 zadania:

- 1) Specjalistyczne szkolenia, poradnictwo i integracja rodzin zastępczych.
 - a) Specjalistyczne szkolenia dla rodzin zastępczych,
 - b) Szkolenie PRIDE Rodzinna Piecza Zastępcza dla kandydatów na rodziny zastępcze,
 - c) Miesięczne grupy wsparcia z dyżurami specjalistów dla rodzin zastępczych
 - d) Wyjazd terapeutyczno - integracyjny dla 16 rodzin zastępczych do Firleja,
 - e) Wyjazd do teatru do Warszawy dla rodziców zastępczych.
- 2) Aktywizacja i integracja społeczna wychowanków pieczy zastępczej
 - a) Karnety na basen i do kina dla wychowanków pieczy zastępczej,
 - b) Wyjazd edukacyjno – integracyjny do Centrum nauki Kopernik dla wychowanków pieczy zastępczej,
 - c) wyjazd integracyjno – integracyjny dla wychowanków pieczy zastępczej do Dziwnówka
- 3) Specjalistyczne szkolenia i doradztwo koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
 - a) Specjalistyczne szkolenia dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

- 4) cykliczne szkolenia dla kandydatów na opiekunów zastępczych (w 2018r. przeszkolono 11 osobową grupę kandydatów, w 2019 r. przeszkolono 2 grupy - 8 i 12 osobowe oraz dodatkowym modułem przeszkolono 5 funkcjonujących rodzin jako kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, natomiast w 2020r. grupa przeszkolonych kandydatów liczyła 10 osób),

2. W 2019 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej rozpoczęło realizację projektu: **„Jestem - więc działam”**, którego celem jest przeciwdziałanie zjawisku uzależnienia od pomocy społecznej, dziedziczenia biedy oraz niekorzystnych postaw społecznych, a także poprawa dostępu do rynku pracy 140 klientów i klientek PCPR w Białej Podlaskiej w okresie od 01 stycznia 2019 r. 31 grudnia 2021 r.

W ramach projektu w latach 2019-2020 realizowano następujące zadania:

- 1) Aktywizacja edukacyjno – zawodowa wychowanków pieczy zastępczej.
 - a) Indywidualne doradztwo zawodowe,
 - b) Finansowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje i kompetencje zawodowe,
 - c) Finansowanie 6-cio miesięcznych staży zawodowych,
 - d) Refundacja kosztów korepetycji i zajęć wyrównawczych,
 - e) Refundacja kosztów nauki na poziomie wyższym.
- 2) Aktywizacja edukacyjno – zawodowa osób z niepełnosprawnościami.
 - a) Indywidualne doradztwo zawodowe,
 - b) Finansowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje i kompetencje zawodowe,
 - c) Finansowanie 6-cio miesięcznych staży zawodowych,
- 3) Aktywizacja społeczno – zdrowotna wychowanków pieczy zastępczej.
 - a) Finansowanie kosztów zajęć rehabilitacyjnych,
 - b) Refundacja kosztów terapii specjalistycznej,
 - c) Piknik profilaktyczno – integracyjny dla pieczy zastępczej,
 - d) Warsztaty dla wychowanków pieczy zastępczej z zakresu prawidłowych postaw rodzicielskich,
 - e) Karnety na basen i do kina.
- 4) Aktywizacja społeczno – zdrowotna osób z niepełnosprawnościami.
 - a) Finansowanie kosztów zajęć rehabilitacyjnych

- b) Refundacja kosztów terapii specjalistycznej,
- c) Poradnictwo psychologiczne,
- d) Karnety na basen i do kina.

- 3. 26.08.2020r. zorganizowano festyn z okazji dnia rodzicielstwa zastępczego,
- 4. W 2018 r. ustanowiono 15 rodzin zastępczych, w 2019r. - 13 rodzin zastępczych, natomiast w 2020r. – 15 rodzin zastępczych. W 2018r. jedną rodzinę zawodową przekształcono w Rodzinny Dom Dziecka, w 2019r. jedną rodzinę niezawodową przekształcono w rodzinę zawodową oraz jedna rodzinę zawodową przekształcono w Rodzinny Dom Dziecka.
- 5. prowadzono również nadzór i sprawowano pieczę nad pełnoletnimi usamodzielnionymi wychowankami (W 2018r. usamodzielniało się 10 osób, w 2019r. - 9 osób, a w 2020r. – 7osób),
- 6. rodziny zastępcze w zależności od potrzeb korzystały z pomocy psychologa, pedagoga i prawnika.

Zadania określone w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020 przyjętym uchwałą Rady Powiatu Bialskiego z dnia 28 marca 2018r. w przeważającej części zostały zrealizowane w zakresie określonym przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

II. Organizacja Pieczy Zastępczej w Powiecie.

1. Zadania powiatu.

Zadania specjalistyczne, jakie ma realizować powiat to: poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieciom poza rodziną, w tym w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie ze znowelizowaną Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania powiatu obejmują:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,

- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych, o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącej rodzinny dom dziecka,
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka
- 12) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) wynagrodzeń rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz osób zatrudnionych w rodzinnym domu dziecka,
 - c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - d) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;
- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia miesięcznej opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Zadaniami zleconymi powiatu z zakresu administracji rządowej są:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi,
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców z uregulowaną sytuacją prawną w zakresie ich pobytu w Polsce,
- 3) finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w wysokości świadczenia wychowawczego.

2. Formy Pieczy Zastępczej.

Wyróżniamy rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej to:

- 1) Rodzina zastępcza:
 - a) Spokrewniona,
 - b) Niezawodowa,
 - c) Zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna
- 2) Rodzinny dom dziecka.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- 1) Placówki opiekuńczo – wychowawcze:
 - a) typu socjalizacyjnego,
 - b) typu interwencyjnego,
 - c) typu rodzinnego.
- 2) Regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne
- 3) Interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

3. Zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy zastępczej.

Zadania powiatu w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej Starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Do zakresu działania powiatowego centrum pomocy rodzinie należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Białskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są w szczególności:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,

- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wpieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza, albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

4. Zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu, w szczególności przez organizowanie grup wsparcia,

- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest zatrudniony przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i jego podstawowym zadaniem jest wspieranie rodzin zastępczych w realizacji zadań zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także współpraca z pełnoletnimi wychowankami rodzinnych form pieczy zastępczej i wspieranie ich w procesie usamodzielnienia.
- Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej pozostaje w stałym kontakcie osobistym i telefonicznym z rodziną zastępczą. Na podstawie dokonanej we współpracy z rodziną zastępczą i innymi specjalistami diagnozy, a także zgłoszonych przez rodzinę zastępczą potrzeb obejmuje ją wsparciem i udziela pomocy.
- Spotkania z rodzinami zastępczymi odbywają się w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej, w zależności od stwierdzonych i zgłoszonych potrzeb,
- Koordynator pozostaje w stałym kontakcie z sądem, placówkami edukacyjnymi, medycznymi i innymi współpracującymi z rodziną zastępczą. Dla każdego dziecka koordynator wraz z rodziną zastępczą opracowuje plan pomocy dziecku, w którym zostają zawarte cele i zadania do realizacji.

III. Diagnoza systemu pieczy zastępczej w Powiecie Bialskim.

1. Specyfika Powiatu i występujących problemów społecznych.

Powiat Bialski jest usytuowany w północnej – wschodniej części województwa lubelskiego. Wschodnia granica powiatu jest zarazem granicą Polski i Białorusi oraz Unii Europejskiej. Powiat Bialski jest największym powiatem w województwie i trzecim pod względem powierzchni w kraju. Jego powierzchnia wynosi 2 754 km². Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców jest praca w rolnictwie. Użytki rolne zajmują 183, 923 ha, tj. 66, 8% powierzchni powiatu.

W skład Powiatu Bialskiego wchodzi 19 gmin, w tym 17 wiejskich i 2 miejskie. Na terenie powiatu położonych jest 340 wsi w 328 sołectwach. Powiat Bialski to największy powiat w województwie (obejmuje 11% jego powierzchni) i trzeci co do wielkości w Polsce. Na terenie Powiatu Bialskiego w 19 gminach (17 wiejskich i 2 miejskich – Międzyrzec Podlaski i Terespol) mieszka około 110 454 tysięcy osób (dane GUS 30.06.2020r.) W Powiecie Bialskim znajdują się następujące gminy: gminy wiejskie – Biała Podlaska, Konstantynów, Drelów, Rossosz, Wisznice, Leśna Podlaska, Międzyrzec Podlaski, Tucza, Rokitno, Łomazy, Kodeń, Terespol, Janów Podlaski, Zalesie, Sosnówka, Piszczac i Sławatycze oraz gminy miejskie: Międzyrzec Podlaski, Terespol.

Szczególnym atutem Powiatu jest położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych - drodze E-30 i linii kolejowej E-20 oraz usytuowanie na jego terenie przejść granicznych.

Główne problemy rodzin w Powiecie Bialskim wynikają z bezrobocia, alkoholizmu oraz przemocy fizycznej i psychicznej, co w rezultacie prowadzi do bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Problem ten dotyczy nie tylko dorosłych, ale w sposób szczególny dotyka dzieci, które nie znajdują oparcia i właściwej opieki we własnej rodzinie biologicznej. Rodzice niewłaściwie wypełniający swą funkcję opiekuńczo-wychowawczą mają ograniczaną władzę rodzicielską lub są jej pozbawiani.

Z analizy danych uzyskanych z poszczególnych ośrodków pomocy społecznej wynika, iż w gminach nadal istnieje duża liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, objętych opieką asystenta. W efekcie istnieje konieczność obejmowania dzieci różnymi formami opieki zastępczej tj. umieszczania w rodzinach zastępczych lub w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

2. Rodzinna piecza zastępcza.

W Powiecie Bialskim wg stanu na koniec grudnia 2020 r. funkcjonuje 99 rodzin zastępczych, w których umieszczonych jest 194 dzieci. Podział rodzin zastępczych obrazuje poniższa tabela:

Lp.	Rodzaje rodzin zastępczych	Ilość rodzin	Liczba dzieci
1.	Spokrewnione z dzieckiem	55	71
2.	Niezawodowe	31	47
3.	Zawodowe	6	28
4.	Zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego	1	3
5.	Rodzinne Domy Dziecka	6	45
	Ogółem	99	194

Nadal u znacznej liczby dzieci w wieku szkoły podstawowej, zarówno przebywających w pieczy zastępczej jak i ze środowiska rodzin biologicznych poradnie orzekają potrzebę kształcenia specjalnego z uwagi na zdiagnozowane zaburzenia zachowania zagrożone wykluczeniem społecznym. Wiąże się to z koniecznością odpowiedniej terapii lub kształcenia w specjalnie do tego powołanych Ośrodkach Socjoterapii. Rodziny często mają trudności z zapewnieniem dzieciom odpowiedniej pomocy, z uwagi na utrudniony dostęp do terapeutów i ograniczoną liczbę miejsc w Ośrodkach. Rozwiązaniem byłoby z pewnością utworzenie na terenie Powiatu Ośrodka Socjoterapii dla dzieci w wieku szkolnym, który pozwoliłby na niemalże natychmiastowe zastosowanie odpowiednich oddziaływań terapeutycznych.

Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Powiatu Bialskiego objęte są opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, wyznaczonych na wniosek rodziny zastępczej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, jako bezpośrednie wsparcie rodzin zastępczych są jednym z kluczowych elementów organizowanego w powiatach systemu pieczy zastępczej. Oprócz pomocy i wskazówek mają zapewnić rodzinom zastępczym oraz dzieciom i młodzieży w nich umieszczonych poczucie bezpieczeństwa i wsparcia w rozwiązywaniu trudnych spraw związanych z opieką i wychowaniem.

Świadczenia dla rodzin zastępczych udzielane są przez starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka. Wysokość świadczenia uzależniona jest od rodzaju rodziny zastępczej, w której przebywa dziecko. Ponadto rodzinie zastępczej na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowaniu dzieci zwany „dodatkiem wychowawczym”. Świadczenie przysługujące się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, nie wcześniej jednak niż od miesiąca złożenia wniosku. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy. W przypadku braku zmian w sytuacji rodziny zastępczej mających wpływ na prawo do dodatku wychowawczego, świadczenie ustala się na okres kolejnego roku. Wniosek składa się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej. Świadczenie przyznawane jest niezależnie od

dochodu rodziny zastępczej. Dodatek wychowawczy finansowany jest w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

Zgodnie z Uchwałą Rady ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry Start” (M.P. poz. 514) i wydanym w związku z tym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” od 1 lipca 2019 roku rozpoczęto przyjmowanie wniosków na świadczenie „Dobry Start”. Program „Dobry Start” to kwota w wysokości 300 złotych jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Rodziny otrzymują świadczenie bez względu na dochód. Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole otrzymują świadczenie do ukończenia 24 roku życia.

3. Instytucjonalna piecza zastępcza.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Białskim to:

1. Placówki opiekuńczo- wychowawcze typu socjalizacyjnego:
 - a) w Komarnie,
 - b) w Maniach,
 - c) w Janowie Podlaskim,
 - d) w Szachach.

Wspólną obsługę ekonomiczno - administracyjną placówek opiekuńczo- wychowawczych typu socjalizacyjnego w Komarnie, Maniach, Janowie Podlaskim i Szachach zapewnia Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych w Maniach działające na podstawie uchwały Nr XXIII/149/2012 Rady Powiatu w Białej Podlaskiej z dnia 28 grudnia 2012 r. ze zmianami. W Centrum zatrudnia się pedagoga i psychologa, którzy obejmują swoją pomocą wszystkich wychowanków.

2. Placówki opiekuńczo- wychowawcze typu rodzinnego:
 - a) Dom Rodzinny w Żabcach prowadzony przez Powiat Białski,
 - b) Dom Rodzinny Nr 1 i Dom Rodzinny Nr 2 w Bohukałach prowadzony przez Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce”.

Na utrzymanie ww. placówek oraz Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w 2020r. wydatkowano kwotę **2.791.551,09 zł.**

Placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- 1) zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakajają jego niezbędne potrzeby,
- 2) prowadzą zajęcia socjalizujące, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące brak wychowania w środowisku rodzinnym i przygotowujące do życia społecznego,
- 3) zapewnią dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych,
- 4) podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny tj. znalezienie rodziny przysposabiającej lub umieszczenie w rodzinnej opiece zastępczej,
- 5) prowadzą mieszkania chronione.

Zgodnie z postanowieniami Sądu w 2020r. w Placówkach umieszczono 18 dzieci, w tym 5 w placówce typu rodzinnego.

W 2020r. 8 pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo- wychowawczych usamodzielniało się, 2 małoletnich dzieci powróciło pod opiekę rodziców biologicznych, 7 dzieci przeniesiono do rodzinnej pieczy zastępczej, a 2 pełnoletnich wychowanków umieszczono w domu pomocy społecznej.

Placówki Opiekuńczo- Wychowawcze podlegające pod Centrum Administracyjne prowadzą stałą współpracę z następującymi instytucjami:

- 1) Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie, m.in. w Białej Podlaskiej,
- 2) Miejskimi Ośrodkami Pomocy Społecznej,
- 3) Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej,
- 4) Urzędami Gmin i Miast,
- 5) Ośrodkami Zdrowia,
- 6) Szkołami, do których uczęszczają wychowankowie,
- 7) Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi i Młodzieżowymi Ośrodkami Socjoterapii,
- 8) Sądami Rejonowymi Wydziałami Rodzinnymi i Nieletnich z terenów, z których pochodzą małoletni wychowankowie,
- 9) Ośrodkami Adopcyjno- Opiekuńczymi,
- 10) Komisariatami Policji.

Od 1 lipca 2019r. wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistycznego – terapeutycznego oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych otrzymali dodatkowe wsparcie na dziecko w postaci dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego.

4. Zasoby instytucjonalne wspierające rozwój pieczy zastępczej.

W Powiecie Białskim funkcjonują następujące instytucje, których działanie związane jest z wspieraniem rodziny naturalnej i rodzinnej pieczy zastępczej:

Nazwa Instytucji, placówki, organizacji pozarządowej	Działalność instytucji, placówek i organizacji pozarządowych świadczących pomoc dziecku i rodzinie
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej	Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej w formach instytucjonalnych, wsparcia dziennego i opiece rodzinnej Praca z rodzinami biologicznymi pod kątem powrotu dzieci. Ocena funkcjonowania rodzin zastępczych.
Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Białej Podlaskiej wraz z filiami w Międzyrzecu Podlaskim, Terespolu oraz Wisznicach	Poradnictwo rodzinne, zawodowe, psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne a) Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Białej Podlaskiej obejmuje swoim działaniem 9 gmin: Biała Podlaska, Piszczac, Zalesie, Rokitno, Janów Podlaski, Leśna Podlaska, Konstantynów, Łomazy, Tuczna. b) Filia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Międzyrzecu Podlaskim, która obejmuje swoim działaniem miasto Międzyrzec Podlaski, gminę Międzyrzec Podlaski i Drelów c) Filia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Terespolu, która obejmuje swoim działaniem: Miasto Terespol, gminę Kodeń oraz gminę Terespol. d) Filia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Wisznicach, która obejmuje swoim działaniem 4 gminy: Wisznice, Sławatycze, Sosnówka, Rossosz.
Po reorganizacji poradni nie ma ściśle określonych rejonów działania placówek, a potencjalny petent ma możliwość wyboru z której placówki chce skorzystać. Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Białej Podlaskiej jest odpowiedzialna za kierowanie interesantów w jak najbardziej dogodny dla nich miejsce. System taki pozwoli na zmniejszenie kolejek oczekujących na usługi poradni oraz będzie dogodny ze względu na fakt łatwiejszego dojazdu do poradni.	
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żalutyniu,	Nauczanie w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjalnej, przysposabiające do pracy dla dzieci z orzeczeniem Poradni

Międzyrzec Podlaskim	Psychologiczno-Pedagogicznej do kształcenia specjalnego
Ośrodki Pomocy Społecznej - 2 Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej - 17 Gminnych Ośrodków Pomocy społecznej	Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej , wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (asystent rodziny) i świadczeń rodzinnych na terenie podległej gminy
Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Międzyrzec Podlaskim	Dzienna forma pomocy osobom chorym psychicznie i ich rodzinom
Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej Wydział Rodzinny i Nieletnich	Postępowania sądowe w sprawach rodzinnych i nieletnich, pozbawianie i ograniczanie władzy rodzicielskiej, ustalanie sytuacji prawnej dziecka
Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim Wydział Rodzinny i Nieletnich	jw.
Fundacja Pomocy Osobom Uzależnionym i ich Rodzinom we Wsi Dołha „ODNALEŹĆ SIEBIE”	Pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym, zwłaszcza od alkoholu. Diagnoza, poradnictwo, psychoterapia,
Bialskie Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych „SPRAWNI INACZEJ” w Białej Podlaskiej	Kompleksowe zabezpieczenie potrzeb osób niepełnosprawnych intelektualnie z terenu Powiatu Bialskiego
Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce” w Żabcach	Wsparcie dla istniejących rodzin zastępczych, szkolenia i specjalistyczne poradnictwo, prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego w Bohukałach.
Placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego w Bohukałach nr 1 i 2 oraz w Żabcach i placówki typu socjalizacyjnego w Komarnie, Janowie Podlaskim i Szachach.	Całodobowa opieka nad dziećmi pozbawionymi właściwej opieki rodziców biologicznych
Dom Pomocy Społecznej w Kozuli	Opieka całodobowa nad osobami w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chorymi i przewlekłe psychicznie chorymi, osobami

	dorośli niepełnosprawnymi intelektualnie oraz dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie.
Dom Pomocy Społecznej W Kostomłotach	Opieka całodobowa nad osobami przewlekle psychicznie chorymi
Dom Pomocy Społecznej W Konstantynowie	Opieka całodobowa nad osobami przewlekle psychicznie chorymi
Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Kodniu	Opieka całodobowa nad kobietami w podeszłym wieku
Warsztaty Terapii Zajęciowej: w Kodniu, Międzyrzecu Podlaskim Wisznicach i Konstantynowie	Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
Środowiskowy Dom Samopomocy w Kodniu, Międzyzlesiu, Sławatyczach, Wisznicach	Dzienna forma wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonych umysłowo.
Dzienne formy wsparcia, w Kodniu, Terespolu i Międzyrzecu Podlaskim	Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych oraz punktów informacyjnych
Stowarzyszenie Wspierania Aktywności „BONA FIDES”	Pomoc oraz specjalistyczne poradnictwo dla osób w sytuacji kryzysowej zwłaszcza w sytuacji przemocy w rodzinie.

IV. REALIZACJA PROGRAMU

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Białskiego skierowany jest do funkcjonujących rodzin zastępczych, rodziców biologicznych, kandydatów na opiekunów zastępczych oraz pełnoletnich wychowanków. Program jest opracowany zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Aktualna wersja programu obejmuje lata 2021-2023.

Program zawiera m.in.

- 1) Zasady działania Programu
- 2) Diagnozę środowiska lokalnego, jako podstawę do budowy programu
- 3) Cele szczegółowe programu
- 4) Planowanie działań
- 5) Realizatorów programu
- 6) Źródło finansowania
- 7) Monitoring i ewaluację

W zakresie udzielania wsparcia rodzinom w systemie pieczy zastępczej oraz poszukiwania i kwalifikowania kandydatów na opiekunów zastępczych Program oparty jest na następujących zasadach:

- 1) wzajemnej współpracy i współdziałania instytucji pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z *Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* oraz *Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z pracą na rzecz wspierania dziecka i rodziny.
- 2) jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie zapewnienia kompleksowej pomocy rodzinom objętym pieczą zastępczą, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania praw dzieci do wychowywania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r . poz. 821 z późn. zm.);
- 2) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 tj.)
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz.2277 z późn. zm.);
- 4) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 tj.);
- 5) ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.);
- 6) ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 tj.);
- 7) ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 z późn. zm.)
- 8) ustawę z dnia 23.01.2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1464 tj.);
- 9) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020r. poz. 1668 z późn. zm.);
- 10) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920 tj.);
- 11) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- 12) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, z późn. zm.);
- 13) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- 14) ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685 tj.).

1. Cele i zadania programu.

Założono, że realizacja polityki prorodzinnej przyniesie lepsze efekty, jeżeli będzie miała charakter systemowy i zintegrowany, z udziałem wielu podmiotów działających na rzecz rodziny, w szczególności samorządów lokalnych, Kościoła Katolickiego, innych kościołów, związków wyznaniowych oraz organizacji pozarządowych.

Opracowując i tworząc system opieki nad dzieckiem i rodziną szczególnie istotne jest włączenie wszystkich podmiotów działających w środowisku lokalnym wspierających i wspomagających dziecko i rodzinę, poprzez wcześniej ustalone kierunki działań tj.:

- 1) wzmacnianie rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- 2) organizowanie pomocy instytucjonalnej w sytuacjach kryzysowych,
- 3) współpraca instytucji,
- 4) wysoki standard usług.

Wyszczególniono następujący cel strategiczny:

Promowanie rodzicielstwa zastępczego oraz doskonalenie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w celu zapewnienia dzieciom opieki i wychowania w warunkach zbliżonych do rodziny naturalnej.

Cele szczegółowe

1. Promocja pieczy zastępczej oraz wspieranie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego.
2. Tworzenie systemu wsparcia rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w tym typu rodzinnego.
3. Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się pełnoletnich wychowanków.
4. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu wśród dzieci i młodzieży.

<u>Cel szczegółowy 1</u> Promocja pieczy zastępczej oraz wspieranie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego	
Zadania	Partnerzy
Prowadzenie akcji informacyjnej na temat różnych form rodzicielstwa zastępczego, z uwzględnieniem rodzin zastępczych zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem. Szerzenie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez organizowanie imprez okolicznościowych np.: dzień rodzicielstwa zastępczego połączony z obchodami dnia dziecka,	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze, lokalne media, organizacje pozarządowe
Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat opieki zastępczej poprzez: – opracowanie i rozpowszechnianie ulotek informacyjnych, – artykuły prasowe,	PCPR, lokalne media, Internet
Pozyskanie nowych rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem oraz zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem o charakterze: – pogotowia rodzinnego, – specjalistycznych, – rodzinnych domów dziecka.	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze. Organizacje Pozarządowe, Sądy
Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na opiekunów zastępczych i zawieranie umów cywilno-prawnych w sprawie opieki i wychowania powierzonych im dzieci	PCPR,
Wdrożenie systemu cyklicznych szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych	PCPR, Organizacje Pozarządowe, Urząd Wojewódzki, Departament ds. Świadczeń Rodzinnych.
Utworzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.	PCPR, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Organizacje Pozarządowe, Wolontariusze
Wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób prowadzących rodzinną opiekę zastępczą.	PCPR, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Organizacje Pozarządowe, Poradnie psychologiczne.

<u>Cel szczegółowy 2</u> Tworzenie systemu wsparcia rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w tym typu rodzinnego.	
Zadania	Partnerzy
Budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe, instytucje, Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich, Szkoły, Placówki Pomocy Społecznej, Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne.
Zlecanie zadania z zakresu interwencji kryzysowej i ośrodków wsparcia na podstawie konkursu ofert	Starostwo Powiatowe, PCPR, Organizacje Pozarządowe i inne podmioty działające w sferze pomocy społecznej
Nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi świadczącymi pomoc na rzecz dziecka i rodziny - wsparcie finansowe dla tych organizacji, poradnictwo	Powiat Bialski, PCPR, Samorządy Gminne
Zorganizowanie systemu specjalistycznego poradnictwa, w tym psychologicznego, prawnego, pedagogicznego dla rodzin zastępczych w sytuacji kryzysowej oraz dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	PCPR, Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze, Organizacje Pozarządowe i Instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.
Zapraszanie do wspólnej oceny sytuacji dzieci specjalistów z różnych dziedzin np. psychologa, pedagoga, kuratora, istniejące rodziny zastępcze, a także innych specjalistów w zależności od indywidualnych potrzeb rodziny.	PCPR, Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy, Sąd, Policja, Służba Zdrowia, organizacje pozarządowe, szkoły, rodziny zastępcze,
<u>Cel szczegółowy 3</u> Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się i integracji ze środowiskiem pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.	
Zadania	Partnerzy
Wyrównywanie szans wchodzenia w dorosłe życie usamodzielnianym wychowankom, objęcie ich pomocą pedagogiczną, psychologiczną, prawną, socjalną, doradztwem zawodowym	PCPR, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Rodziny Zastępcze, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Podmioty Gospodarcze
Czuwanie nad realizacją programów usamodzielnienia, ich modyfikowaniu i dostosowanie do aktualnych potrzeb	PCPR, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Rodzina Zastępcza, Ośrodki Pomocy Społecznej
Praca specjalistów z osobami przewidzianymi do usamodzielnienia pod kątem wyrabiania odpowiednich umiejętności i niezbędnych w samodzielnym życiu.	PCPR, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Organizacje Pozarządowe

<u>Cel szczegółowy 4</u> Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży.	
Zadania	Partnerzy
Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów dydaktycznych i wychowawczych.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Szkoły, Ośrodki Pomocy Społecznej, Sąd, Policja, Kuratorzy
Organizowanie młodzieży i dzieciom wypoczynku letniego, zimowego, pomoc w dofinansowaniu kolonii, obozów.	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe, Partnerzy Lokalni, Sponsorzy

2. Limit rodzin zawodowych na lata 2021-2023.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3 – letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza , prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcje dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera , na wniosek tej rodziny , umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Ustawodawca dopuszcza zawarcie umowy w sytuacji gdy rodzina zastępcza niezawodowa spełnia warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i posiada pozytywna opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wówczas starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny , umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu.

W ramach realizowanego programu przewidziane są następujące zadania:

1) *promocja rodzinnych form pieczy zastępczej* – cyklicznie podejmowane próby dotarcia do jak najszerzej grupy mieszkańców powiatu, oraz pozyskanie nowych kandydatów na rodziców zastępczych, ze szczególnym uwzględnieniem niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych,

2) *specjalistyczne szkolenia dla rodziców zastępczych* - mają na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych, wspieranie ich w pełnieniu

ról rodzicielskich i wychowawczych, dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowywania dzieci, pomaganie w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, rozwiązywaniu problemów rodzinnych oraz udzielanie pomocy rodzinom w zakresie budowania prawidłowej więzi emocjonalnej, a także dostarczenie wsparcia w przygotowywaniu wychowanków do usamodzielnienia,

3) specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne – udzielane będzie rodzinom zastępczym w celu rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych. Poradnictwo odbywać się będzie w formie bezpłatnych indywidualnych spotkań, w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej,

4) wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków – w ramach działań wspierających usamodzielnianych wychowanków, udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej oraz poprawę ich sytuacji bytowej poprzez udzielenie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie,

5) szkolenie kandydatów na opiekunów zastępczych – dzięki prowadzonej kampanii propagującej rodzicielstwo zastępcze, po pozyskaniu grupy osób zdecydowanych na podjęcie opieki nad dziećmi wymagającymi takiej formy wsparcia, będą przeprowadzane szkolenia, których ilość i częstotliwość będzie uzależniona od liczby kandydatów,

6) zawarcie w ramach rodzinnej pieczy zastępczej umów na prowadzenie Rodzinnych Domów Dziecka:

w 2021 r. - 1,

w 2022 r. - 1,

w 2023 r. –1.

7) ustala się limit tworzenia zawodowych rodzin zastępczych na dany rok kalendarzowy:

- 2021 r. – 2 rodziny zawodowe,

- 2022 r. – 2 rodziny zawodowe,

- 2023 r. – 3 rodziny zawodowe(w tym jedna o charakterze pogotowia rodzinnego).

3. Beneficjenci Programu.

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin biologicznych i zastępczych oraz wychowujących się w nich dzieci.

Adresaci programu:

- 1) dzieci i młodzież,
- 2) rodziny biologiczne,
- 3) rodziny zastępcze,
- 4) placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- 5) usamodzielnieni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 6) małoletnie, samotne matki nie posiadające wiedzy i umiejętności w zakresie opieki nad dzieckiem.

4. Realizatorzy i partnerzy Programu.

Głównym realizatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które zostało wyznaczone na Organizatora Pieczy Zastępczej w Powiecie Białskim.

Partnerzy:

- 1) Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej,
- 2) Urząd Wojewódzki - Wydział Polityki Społecznej,
- 3) Sądy Rodzinne, kuratorzy zawodowi i społeczni,
- 4) Policja,
- 5) Służba zdrowia,
- 6) Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne,
- 7) Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej,
- 8) Szkoły,
- 9) Placówki pomocy społecznej,
- 10) Organizacje pozarządowe,
- 11) Sponsorzy,
- 12) Lokalne media,

5. Miejsce i czas realizacji.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 będzie realizowany na terenie Powiatu Bialskiego, w 19 gminach. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, od 2021 roku i będzie kontynuowane do 2023 roku włącznie. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu będą wdrażane w formie ciągłej.

6. Zasady finansowania Programu.

Program będzie finansowany z budżetu Powiatu w ramach środków przyznanych dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej, ze środków otrzymanych z budżetu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, Marszałka Województwa Lubelskiego, Wojewody Lubelskiego i Wojewódzkiego Urzędu Pracy, przy wsparciu środków uzyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

6. Ewaluacja i monitoring Programu.

Ewaluacja powinna:

- 1) sprzyjać rozwojowi systemu pieczy zastępczej w powiecie, instytucji pomocy społecznej i projektów, które są w niej realizowane,
- 2) przyczyniać się do wzrostu skuteczności działań i odpowiedzialności osób, które te działania realizują,
- 3) przyczyniać się do promocji instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny,
- 4) eliminować negatywne aspekty programu.

Realizacja programu będzie monitorowana przez wydelegowanych do tego celu pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie podlegał ewaluacji na przestrzeni kolejnych lat. W ramach ewaluacji prezentowanego programu prowadzony będzie monitoring, ukierunkowany przede wszystkim na diagnozę społeczną.

PODSUMOWANIE

W celu stworzenia dzieciom optymalnych warunków dla ich harmonijnego rozwoju, niezbędne jest zapewnienie im opieki w rodzinie naturalnej lub stworzenie jak najlepszych warunków dla ich rozwoju i wychowania w odpowiednich formach pieczy zastępczej.

Podjęmowane działania profilaktyczne pozwolą jak najdłużej funkcjonować dziecku w środowisku rodzinnym. Będzie to możliwe dzięki specjalistycznemu poradnictwu i rozwojowi sieci placówek wsparcia dziennego oraz wsparciu finansowemu pozwalającemu na wyjście z sytuacji kryzysowej.

Dzieci, które zostały pozbawione właściwej opieki i wychowania w rodzinie biologicznej, zostaną przyjęte do pieczy zastępczej.

Należy dążyć do skracania okresów pobytu dzieci w zastępczej formie opieki na rzecz powrotu do rodzin biologicznych. W tym celu niezbędny jest rozwinięty system wsparcia środowiskowego wraz z pomocą terapeutyczną, materialną i socjalną przeznaczoną dla rodzin dysfunkcyjnych, z wczesną interwencją zespołów składających się z profesjonalistów (pracownik socjalny, terapeuta, psycholog, pedagog szkolny, kurator zawodowy, policjant, lekarz).

Do prawidłowej realizacji w/w celów niezbędne jest utworzenie sprawnie funkcjonującego systemu współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie na terenie Powiatu Bialskiego. Koordynatorem tego działania od 2012 r. jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które realizuje cele zawarte w niniejszym Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej oraz Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W lokalnym systemie działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych uczestniczą również inne podmioty i instytucje zajmujące się na co dzień wspieraniem rodzin dotkniętych różnego rodzaju kryzysami.

Założenia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, które nie zostaną zrealizowane w latach 2021 – 2023 będą uwzględnione w kolejnym programie.